

PAPER DETAILS

TITLE: Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) Yer Alan Okuryazarlık Becerilerinin Kazandırılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

AUTHORS: Bekir DIREKCI,Bilal SIMSEK,Metin UYGUN

PAGES: 34-49

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1170346>

Türkçe Öğretmenlerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) Yer Alan Okuryazarlık Becerilerinin Kazandırılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Bekir DİREKÇİ¹, Bilal ŞİMŞEK^{2*} & Metin UYGUN³

Gönderilme Tarihi: 05 Haziran 2020

Kabul Tarihi: 19 Haziran 2020

Öz:

Bu araştırmanın amacı Türkçe öğretmenlerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubu 20 Türkçe öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmada katılımcı olarak yer alan Türkçe öğretmenleri, Antalya ili sınırları içerisinde yer alan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullarda çalışmaktadır. Araştırmada öğretmenlerin görüşlerinin alınması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizine başlamak için öncelikle katılımcılarla yapılan görüşmelerin kayıtları yazılı metne aktarılmış, ardından elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sürecimde elde edilen bulgulara göre katılımcı grubuna dâhil olan Türkçe öğretmenlerinin çoğunluğu okuryazarlık becerilerine dair bir eğitim almamıştır. Nitekim programda yer alan okuryazarlık becerilerinin hepsinde kendini yetkin gören sadece 2 katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların kendini yetkin hissettiği okuryazarlık türlerine bakıldığında ise yalnızca bilgi okuryazarlığında katılımcıların çoğunluğu kendini yetkin bulmaktadır. Türkçe öğretmenlerinin kendini yetersiz görmesi ise okuryazarlık becerilerinin öğrencilere kazandırılmamasında en önemli etkenlerden biri olarak görülmektedir. Bunun yanında öğretmenler programda ve ders kitaplarında okuryazarlık becerilerine gerektiği kadar yer verilmediğini ifade etmiştir. Öğretmenlerin ifadeleri incelendiğinde, okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına fazla zaman ayrılmadığı ve müfredat kaygısının yaşandığı görülmüştür. Bunun yanında programda yer alan okuryazarlık becerilerinin tümüne yönelik bir eğitim yapılmadığı medya okuryazarlığı ve eleştirel okuryazarlık gibi bazı becerilere ağırlık verildiği de ifade edilmiştir. Teknoloji okuryazarlığı, bilişim okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, medya okuryazarlığı gibi doğrudan olarak teknolojiyle alakalı okuryazarlıkların kazandırılmasında altyapı olarak yetersizlikler yaşandığı da öne çıkan görüşler arasında yer almaktadır. Söz konusu öğretmen görüşlerinden hareketle, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına ilişkin öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe eğitimi, okuryazarlık becerileri, Türkçe dersi öğretim programı, öğretmen görüşleri.

Abstract:

The aim of this research is to examine the opinions of Turkish teachers regarding the acquisition of literacy skills in Turkish Course Curriculum (2019). The study group of

¹Akdeniz Üniversitesi, Türkiye. Orcid ID: 0000-0002-6951-8567

²Akdeniz Üniversitesi, Türkiye. Orcid ID: 0000-0002-2738-4898

³Akdeniz Üniversitesi, Türkiye. Orcid ID: 0000-0002-4595-8082

*Sorumlu Yazar (Corresponding Author): bilalonursimsek@gmail.com

the research consists of 20 Turkish teachers. Turkish teachers, who participated in the research, work in secondary schools within the borders of Antalya province and under the Ministry of National Education. In the research, semi-structured interview form was used to get the opinions of teachers. In order to begin the analysis of the data, first the records of the interviews with the participants were transferred to the written text and then the content analysis technique was used to analyze the obtained data. According to the findings from the research, more than half of the Turkish teachers included in the participant group do not have an education about literacy skills. As a matter of fact, there are only 2 participants who consider themselves proficient in all of the literacy skills included in the program. When we look at the types of literacy that the participants feel competent, more than half of the participants find themselves competent only in information literacy. The fact that Turkish teachers see themselves insufficient is seen as one of the most important factors in failing to provide literacy skills to students. In addition, teachers stated that literacy skills were not included in the program and textbooks as much as necessary. When the teachers' statements were examined, it was observed that there was not much time devoted to the attainment of literacy skills and that there was curriculum anxiety. In addition, it was stated that there was no training for all the literacy skills included in the program, and some skills such as media literacy and critical literacy were included more frequently. It is also among the prominent opinions that there are insufficiencies as an infrastructure in acquiring directly technology-related literacy such as technology literacy, information literacy, digital literacy, and media literacy. Based on the views of the teachers, suggestions have been made for the acquisition of literacy skills in the Turkish language curriculum (2019).

Keywords: Turkish education, literacy skills, Turkish lesson curriculum, teacher opinions.

GİRİŞ

İnsanlar tarihsel süreçte bilgi edinme ve paylaşma ihtiyacını farklı vasıtalarla karşılamış, en yaygın vasıta olarak da okuma-yazma becerisini kullanmıştır. Bu süreçte farklı anlamlar yüklenen okuma-yazma kavramı en temel haliyle, alfabe vasıtasıyla yazılı metinlerin oluşturulması ve okunması sürecini kapsamaktadır. Okuma-yazma becerisini kazanan bireyler ise okuryazar olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde okuryazarlık kavramı, yalnızca söz konusu anlamla sınırlı kalmamış farklı anlamları da bünyesinde barındırmaya başlamıştır (Yılmaz, 1989). Toplumsal alanda yaşanan gelişmelerden etkilenen bu kavram, bilim ve teknolojiyle bütünleşerek dönemin ihtiyaçlarına göre şekillenmiştir. Bu çerçevede okuryazarlık ve okuma-yazma arasındaki temel farklılıklardan biri durumsallık vasfının ön plana çıkmasıdır. Nitekim okuma-yazma, okuyucunun yazılı malzeme aracılığıyla okuma durumunu kapsayan aşama iken, okuryazarlık bu durumlar arasında farklılık gerçekleştirilmesini ve becerilerin farklı durumlara aktarılmasını kapsamaktadır (Gül, 2007). Her ne kadar aralarında farklılıklar bulunsa da okuryazarlık kavramının, okuma-yazma kavramıyla iç içe olduğu söylenebilir. Okuma ve yazma faaliyetleriyle birlikte, okuryazarlık becerilerinin kazanılmasına giden aşamada ihtiyaç duyulan faktörler ise şu şekilde sıralanabilir:

- Hakikatleri fark edebilme, söyleyebilme, ifade edebilme;
- Etrafı ifadelendirmek bununla birlikte kişisel manaları çıkarabilme;
- Verilerden yararlanabilme ve yeni düşünceler ortaya koyabilme;
- Sistemlerden yararlanabilme, birleştirebilme ve bunlardan yeni manalar çıkarabilme;
- Sahip olunan veriyi davranışlara aktarabilme ve yararlanabilme;
- Güncel verilere ve yeteneklere hâkim olabilmedir (Gee, 2000; Gee, 2001; Morrow, 2004; Street, 1993).

Yaşanan teknolojik gelişmelerle ve bilgiye duyulan ihtiyacın artmasıyla birlikte, ortaya çıkan veri oranı yükselmiş ve bilgi toplumunun ilerleyişi hız kazanmıştır (Kurbanoğlu, Akkoyunlu, 2001). Söz konusu ilerlemelerle birlikte bilgisayar, akıllı telefon ve tablet gibi teknolojik aletler günlük hayatın birer parçası haline gelmiş ve eğitim ortamlarında da kullanılmaya başlanmıştır.

Eğitime teknoloji entegrasyonu olarak tanımlanabilecek bu durum yeni ihtiyaçların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Günümüzde eğitim kurumlarından beklenen, yeni teknolojik gelişmelerden faydalı biçimde yararlanabilecek bununla birlikte bilgi yetenekleriyle bezenmiş (bilgiye erişebilen, bilgidan faydalanabilen, bilgi üretebilen ve ulaştırabilen) bireyler yetiştirmesidir. Bu sebeple modern devlet anlayışında, bireysel öğrenme kavramı oldukça değer kazanmış ve hayat boyu öğrenme şuuruna ulaşabilen toplumların oluşturulması için politikalar geliştirilmiştir. Okuryazarlık becerileri de hayat boyu öğrenme sürecinin girdilerinden ve çıktılarından biri olarak görülmektedir. Okuryazarlık, hayat boyu öğrenme şuurunu oluşturma, bu şuuru dağıtma ve dinamik öğrenme için kişilerin yeni kabiliyetleri edinmelerinde önemli bir rol üstlenmektedir (OECD, 1995: 22). Bu kapsamda T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'nın (2003) hazırladığı Ön Ulusal Kalkınma Planı'na göre farklılaşan ve gelişen bilgi toplumunun belli bir refah düzeyine erişebilmesi için bazı amaçlar belirlenmiştir. Söz konusu amaçlar içerisinde; çalışanların okuryazarlık seviyelerinin artırılması, bilgisayar okuryazarlığının toplumun her kesimine yayılması, öğrencilerin ve öğretmenlerin çoklu ortam kaynaklarına internet aracılığıyla ulaşımının kolaylaştırılması, öğretmenlerin eğitimde yararlanılan teknolojileri kullanma yeteneklerinin geliştirilmesi, hizmetiçi eğitimlerle bilgisayar okuryazarlığı ve internet kullanımının arttırılması gibi amaçlara da yer verilmiştir (Akt. Önal, 2010). Bu amaçlar ele alındığında, okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına yönelik eğitim politikalarının geliştirildiği ve teknolojik gelişmelerle birlikte güncel okuryazarlık becerilerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Güncel okuryazarlık becerileri ele alındığında; ağ okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, bilim okuryazarlığı, bilişim okuryazarlığı, çevre okuryazarlığı, çoklu okuryazarlık, dijital okuryazarlık, eleştirel okuryazarlık, finansal okuryazarlık, fen okuryazarlığı, gazete okuryazarlığı, görsel okuryazarlık, grafik okuryazarlığı, harita okuryazarlığı, hukuk okuryazarlığı, internet okuryazarlığı, matematik okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, politik okuryazarlığı, sinema okuryazarlığı, tasarım okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, televizyon okuryazarlığı, web okuryazarlığı gibi okuryazarlık becerileri karşımıza çıkmaktadır. Ortaya çıkan yeni okuryazarlık türlerinin, teknolojik araçları ve dijital metinleri kullanmak için gerekli olan okuryazarlık bilgisini, becerilerini ve stratejilerini kapsadığı ayrıca sadece okuma, yazma ve düşünme eylemlerini değil; aynı zamanda iletişim kurma, bilgiyi inşa etme ve paylaşma gibi sosyal eylemleri de içerdiği söylenebilir (Destebaşı, 2016).

Okuryazarlık, pek çok zihinsel beceriyi ve dili kullanarak gerçekleştirilen iletişim becerilerini ifade eden bir eğitim terimi olarak kullanılmaktadır (Aşıcı, 2009). Bu yönüyle okuryazarlık becerileri, eğitimin birçok alanında yer edindiği gibi Türkçe eğitiminde de önemli bir yer tutmaktadır. Bu becerilerin geliştirilmesine yönelik uygulanan yöntem, teknik ve etkinliklerin geçerliliği, eğitim ve öğretim sürecine sağladığı fayda sürekli olarak sorgulanmakta ve bu uygulamaların geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Türkçe dersi sürecinde yapılan etkinliklerin geneli öğrencilerin temel dil becerilerinin geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilmektedir (Güneş, 2013; Kırkılıç ve Akyol, 2013). Bu kapsamda okuryazarlık becerilerinin temel dil becerileriyle birlikte ele alınarak kazandırılmasında fayda vardır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'na (2019) bakıldığında, bilgi okuryazarlığı, bilim okuryazarlığı, bilişim okuryazarlığı, çoklu okuryazarlık, dijital okuryazarlık, eleştirel okuryazarlık, matematik okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve teknoloji okuryazarlığı becerilerinin yer aldığı görülmektedir. Söz konusu becerilerin kazandırılmasında programın yanında ders kitaplarının da önemli bir yeri bulunmaktadır. Ancak öğretim ortamında öğrenciler için belki de en önemli unsur öğretmenlerdir. Türkçe öğretmenlerinin özellikle programda yer alan okuryazarlık becerilerinde yetkin olmaları ve program-ders kitabı gibi unsurlar aracılığıyla öğrencilere bu becerileri kazandırmaları beklenmektedir. Bu kapsamda öncelikle Türkçe öğretmenlerinin

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinin tespiti önem arz etmektedir. Bu amaç etrafında gerçekleştirilen araştırmanın alt problemleri şu şekilde sıralanabilir:

- Katılımcıların, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerine yönelik eğitim alma durumları nasıldır?
- Katılımcılar, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinden hangilerinde kendilerini yetkin görmektedir?
- Katılımcılar, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin hangi branşlarla birlikte kazandırılabilceğini düşünmektedir?
- Katılımcıların, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin Türkçe Dersinde kazandırılmasına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Katılımcıların, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin öğrencilere kazandırılma durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılma sürecine ilişkin katılımcı önerileri nelerdir?

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Türkçe öğretmenlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerini tespit etmektir.

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseniyle yürütülmüştür. Durum, belirli bir zaman aralığında ya da içerisinde tek bir noktada gözlemlenen ve sınırlı bir bağlamda daima gerçekleşen bir olgudur (Gerrring, 2007; Miles ve Huberman, 1994). Durum çalışması ise sınırlı bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Merriam, 2015). Bunun yanında durum çalışmaları olaylar ve davranışlar hakkında zengin ve önemli bakış açıları sağlamakta (Brown, 2008) ve bu yönüyle önemli bir bilgi edinme kaynağı olarak görülmektedir. Yapılan bu çalışmada, Türkçe öğretmenlerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerine yönelik görüşlerini incelemek amaçlanmış, öğretmenlerin görüşlerinin durumun derinlemesine anlaşılmasında ve betimlenmesinde araştırmacılar için bilgi kaynağı olacağı düşünülmüştür. Araştırma, bu yönleriyle durum çalışması desenin doğasına uygun görülmektedir.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu 20 Türkçe öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmada katılımcı olarak yer alan Türkçe öğretmenleri, Antalya ili sınırları içerisinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda çalışmaktadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilirlik durum örnekleme yöntemiyle gönüllülük esasına uygun olarak belirlenmiştir. Katılımcılara ilişkin betimleyici bilgiler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Betimleyici Bilgiler

Demografik bilgiler		f
Cinsiyet	Kadın	10
	Erkek	10
Kıdem	1-5 yıl	2
	6-10 yıl	5
	11-15 yıl	7
	16-20 yıl	6

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin 10'u kadın, 10'u erkektir. Öğretmenlerin kıdem durumuna yıl bazında bakıldığında kıdemi 1-5 yıl arasında olan 2, 6-10 yıl arasında olan 5 ve 11-15 yıl arasında olan 7, 16-20 yıl arasında olan 6 öğretmen olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğretmenlerin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerine yönelik görüşlerinin alınması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, katılımcıların algıladıkları dünyayı kendi düşünceleriyle anlatmasını sağlamaktadır (Merriam, 2013). Bu amaç doğrultusunda hazırlanan görüşme formunda, öğretmenlerin demografik bilgilerine ulaşmaya ve Türkçe etkinliklerine yönelik görüşlerini almaya yönelik sorulara yer verilmiştir. Görüşme formundaki sorular, öncelikle 3 uzman tarafından değerlendirilmiş ve soruların işlevselliğinin test edilmesi için pilot uygulama yapılmıştır. Ardından görüşme formuna son şekli verilmiş, öğretmenlere kişisel bilgilerinin gizli tutulacağı ve verilerin yalnızca bu araştırma çerçevesinde kullanılacağı güvencesi verilerek görüşmeler yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizine başlamak için öncelikle katılımcılarla yapılan görüşmelerin kayıtları yazılı metne aktarılmıştır. Ardından analizler ve raporlama sırasında herhangi bir karışıklık olmaması için katılımcı görüşme formları Ö1'den Ö20'ye kadar numaralandırılmıştır. Buradaki amaç, bulgular bölümünde ortaya konulan temaların katılımcı görüşleriyle desteklenerek geçerliğe kanıt sağlanmasıdır. Görüşmelerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi verilerin tanımlanması, kodlanması ve temalar altında toplanması süreçlerini içermektedir (Patton, 2018; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Nitel araştırma verilerinde araştırmacı, nelerin birbirine uyduğunu çıkarmaya çalışmakta ve düzenlilikler aramaktadır (Patton, 2018). Verilerin analizinde de bu yol izlenmiş iki araştırmacı tarafından kodlar ve kategoriler oluşturulmuştur. Ardından veri analiz işlemlerinin güvenilirliğini artırmak amacıyla kategori ve kodlar arası uyum değerlendirmesi yapılmıştır. Karşılaşılan farklılıklar üzerinde tartışılmış, var olan anlaşmazlıklar giderilerek kodlar ve kategoriler düzenlenmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma verilerinin analizinden elde edilen bulgular yer almaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) Yer Alan Okuryazarlık Becerilerine Yönelik Bir Eğitim Alıp Almadığına Dair Bilgiler

Eğitim durumu	Derecesi	Katılımcılar	f
Eğitim Aldım	Lisans	Ö7, Ö8, Ö9, Ö12, Ö16	5
	Yüksek Lisans	Ö1, Ö2, Ö4, Ö14	4
	Doktora	Ö4	1
Eğitim Almadım		Ö3, Ö5, Ö6, Ö10, Ö11, Ö13, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20	11
Toplam			21

Tablo 2' de katılımcıların Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerine yönelik bir eğitim (lisans, lisansüstü veya farklı bir program) alıp almadığına dair veriler yer almaktadır. Elde edilen verilere göre öğretmenlerin çoğunluğunun lisans dâhil hiçbir eğitim-öğretim kademesinde okuryazarlık becerilerine yönelik bir eğitim almadığı ortaya çıkmıştır. 5 katılımcının lisans seviyesinde okuryazarlık becerilerine yönelik ders aldığı tespit edilirken 4 katılımcının yüksek lisans, 1 katılımcının ise doktora seviyesinde eğitim aldığı görülmektedir. Bunun yanında 1 katılımcının hem yüksek lisans hem doktora seviyesinde eğitim aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. Türkçe Öğretmenlerinin Kendilerini Yetkin Gördüğü Okuryazarlık Becerileri

Okuryazarlık türü	Katılımcılar	f
Bilgi okuryazarlığı	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö12, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20	13
Eleştirel okuryazarlık	Ö1, Ö2, Ö4, Ö9, Ö10, Ö14, Ö16, Ö20	8
Medya okuryazarlığı	Ö1, Ö4, Ö5, Ö9, Ö13, Ö16, Ö20	7
Çoklu okuryazarlık	Ö1, Ö5, Ö9, Ö15, Ö16, Ö19, Ö20	7
Teknoloji okuryazarlığı	Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö20	5
Dijital okuryazarlık	Ö4, Ö6, Ö9, Ö11, Ö20	5
Bilim okuryazarlığı	Ö4, Ö6, Ö9, Ö20	4
Bilişim okuryazarlığı	Ö9, Ö20	2
Matematik okuryazarlığı	Ö9, Ö20	2

Tablo 3' te Türkçe öğretmenlerinin kendilerini yetkin gördüğü okuryazarlık becerilerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Elde edilen verilere göre yalnızca 2 katılımcının tüm okuryazarlık becerilerinde kendini yetkin gördüğü tespit edilmiştir. Bunun yanında katılımcıların çoğunluğu kendini bilgi okuryazarlığı türünde yetkin görürken, diğer okuryazarlık türlerinin hiçbirinde kendini yetkin görme oranı %50'yi geçmemektedir. Özellikle matematik okuryazarlığı ve bilişim okuryazarlığı türlerinde yetkinliğin çok düşük düzeyde olduğu ifade edilmiştir.

Tablo 4. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) Yer Alan Okuryazarlık Becerilerinin Hangi Branşlarla Birlikte Kazandırılabilmesine Yönelik Katılımcı Görüşleri

Okuryazarlık türü	Öğretmenlik alanı	f
Bilgi okuryazarlığı	Öğretmenlik alanlarının hepsinde	12
	Fen bilimleri öğretmeni	4
	Bilişim teknolojileri öğretmeni	2
	Matematik öğretmeni	2
	Sosyal bilgiler öğretmeni	1
	İngilizce öğretmeni	1
Bilim okuryazarlığı	Öğretmenlik alanlarının hepsinde	9
	Fen bilimleri öğretmeni	5
	Matematik öğretmeni	4
	Bilişim teknolojileri öğretmeni	2
	Sosyal bilgiler öğretmeni	2
Bilişim okuryazarlığı	Bilişim teknolojileri öğretmeni	18
	Teknoloji tasarım öğretmeni	7
	Öğretmenlik alanlarının hepsinde	6
	Fen bilimleri öğretmeni	2
Çoklu okuryazarlık	Öğretmenlik alanlarının hepsinde	9
	Fen bilimleri öğretmeni	5
	Bilişim teknolojileri öğretmeni	4
	Teknoloji tasarım öğretmeni	3
	Matematik öğretmeni	2
	İngilizce öğretmeni	1
	Sosyal bilgiler öğretmeni	1
Dijital okuryazarlık	Öğretmenlik alanlarının hepsinde	11
	Bilişim teknolojileri öğretmeni	9
	Teknoloji tasarım öğretmeni	7
	Fen bilimleri öğretmeni	4
Eleştirel okuryazarlık	Öğretmenlik alanlarının hepsinde	14
	Sosyal bilgiler öğretmeni	5
	İngilizce öğretmeni	3
	Fen bilimleri öğretmeni	2
	Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeni	1
Medya okuryazarlığı	Öğretmenlik alanlarının hepsinde	13
	Bilişim teknolojileri öğretmeni	7
	Sosyal Bilgiler öğretmeni	5
	İngilizce öğretmeni	2
Matematik okuryazarlığı	Matematik öğretmeni	16
	Fen bilimleri öğretmeni	12
	Öğretmenlik alanlarının hepsinde	4
	Bilişim teknolojileri öğretmeni	3
	Teknoloji tasarım öğretmeni	1
Teknoloji okuryazarlığı	Bilişim teknolojileri öğretmeni	12
	Öğretmenlik alanlarının hepsinde	8
	Fen bilimleri öğretmeni	8
	Teknoloji tasarım öğretmeni	6
	Matematik öğretmeni	6
	Sosyal Bilgiler öğretmeni	4

Tablo 4'te Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin hangi branşlarla birlikte kazandırılabilmesine yönelik öğretmen görüşleri yer almaktadır. Bilgi okuryazarlığı, bilim okuryazarlığı, çoklu okuryazarlık, dijital okuryazarlık, eleştirel okuryazarlık ve medya okuryazarlığı türleri genel itibarıyla, öğretmenlik alanlarının hepsinde ortak olarak görülmektedir. Bilişim okuryazarlığının genel olarak bilişim teknolojileri ve teknoloji tasarım öğretmenleriyle birlikte öğretilbileceği düşünülürken; matematik

okuryazarlığının matematik ve fen bilimleri öğretmenleriyle; teknoloji okuryazarlığının bilişim teknolojileri öğretmenleriyle birlikte öğretilbileceği düşünülmektedir. Programda yer alan okuryazarlık türlerinin öğretimine katkı sağlayabilecek öğretmenlik alanları arasında bilişim teknolojileri, fen bilimleri, matematik ve sosyal bilgiler gibi öğretmenlik alanlarının ön plana çıktığı görülmektedir.

Tablo 5. Türkçe Derslerinde, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) Yer Alan Okuryazarlık Becerilerinin Kazandırılmasına İlişkin Katılımcı Görüşleri

Kategori	Kod	Katılımcılar	f
Ders süreci	Yeterli zaman ayrılmıyor	Ö3, Ö11, Ö13, Ö14	4
	Daha fazla uygulama yapılmalı	Ö1, Ö7, Ö9, Ö20	4
	Daha ilgi çekici olmalı	Ö2, Ö5	2
	Programda yer alan tüm becerilere yer verilmiyor	Ö6	1
Öğrenci	Öğrencilerin anlama ve yorumlama becerilerini geliştirir	Ö4, Ö8, Ö12, Ö16, Ö18	5
	Öğrenci farklılıkları dikkate alınmalı	Ö10	1
Program ve ders kitabı	Ders kitapları daha uygun hazırlanmalı	Ö2, Ö5, Ö16, Ö19, Ö20	5
	Farklı bir ders hâline dönüştürülmeli	Ö15, Ö17	2
	Programda uygulamaya yönelik açıklama yapılmalı	Ö19	1

Tablo 5' te Türkçe derslerinde, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına ilişkin öğretmen görüşleri yer almaktadır. Katılımcı görüşleri “ders süreci”, “öğrenci” ve “program ve ders kitabı” kategorileri altında toplanmıştır. Ders süreci kategorisi incelendiğinde okuryazarlık becerilerine ders sürecinde çok fazla zaman ayrılmadığı, uygulamaların az olduğu, ilgi çekici hâle getirilmesi gerektiği ve programda yer alan tüm becerilerin Türkçe derslerinde ele alınmadığı görülmektedir. Öğrenci kategorisinde yer alan kodlar incelendiğinde okuryazarlık becerilerinin öğrencilerin anlama ve yorumlama becerilerini geliştirdiği üzerinde durulmuş ancak bu becerilerin kazandırılmasında öğrenci farklılıklarının dikkate alınması gerekliliği ifade edilmiştir. Program ve ders kitabı kategorisinde ise ders kitapları ve programın eksiklikleri üzerinde durulmuş ve bazı katılımcılar tarafından okuryazarlık becerilerine yönelik eğitimin yeni bir ders aracılığıyla yapılması gerekliliği vurgulanmıştır. Katılımcıların Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına ilişkin bazı görüşleri şu şekildedir:

Ö5: “Ders kitaplarının ve ders içeriğinin okuryazarlık becerileri için daha uygun hale getirilmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Ö6: “Açıkçası çoğunlukla medya okuryazarlığı üzerinde duruluyor. Diğer alanların ihmal edildiğini ya da yeteri kadar öne çıkarılmadığını düşünüyorum.”

Ö11: “Türkçe dersinde okuryazarlık becerilerinin çok sık işlendiğini düşünmüyorum. Türkçe dersindeki dilbilgisine verilen ağırlık azaltılırsa okuryazarlığa dair kazanımlara daha çok ağırlık verilebilir.”

Ö16: “Okuryazarlık becerilerinin öğretilmesi öğrencilerin anlama ve yorumlama kapasitelerini artırır.”

Ö19: “Programda bu becerilerin sadece adı geçmektedir. Nasıl kazandırılacağına ilişkin bir açıklama yoktur. Kendi adıma bu konuda eksiklik hissediyorum. Kendimi yeterli görmediğim bir şeyi ne ölçüde kazandırabilirim bilmiyorum.”

Tablo 6. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) Yer Alan Okuryazarlık Becerilerinin Öğrencilere Kazandırılma Durumlarına İlişkin Katılımcı Görüşleri

Kategori	Kod	Katılımcılar	f
Kazandırılmıyor	Yeterli zaman ayrılmıyor	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö11, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18	11
	Öğretmenler bu konuda yetersiz	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö14, Ö19, Ö20	7
	Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyi düşük	Ö4, Ö5, Ö10, Ö11, Ö14, Ö16	6
	Ders kitapları yetersiz	Ö1, Ö6, Ö10, Ö14, Ö17, Ö19	6
	Öğrencilerin motivasyon eksikliği	Ö12, Ö13, Ö15, Ö18, Ö19	5
	Altyapı yetersizliği	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö16	5
	Program yetersiz	Ö5, Ö6, Ö18	3
	Farklı branşlardan öğretmenler katkı sağlamalı	Ö2, Ö19	2
	Bazı okuryazarlık türlerine ağırlık veriliyor	Ö5, Ö16	2
	Farklı bir ders hâline dönüştürülmeli	Ö15, Ö17	2
Kazandırılabilir	Çok uygulama yapıldığında	Ö7	1
	Diğer derslerin de katkısıyla	Ö9	1
	Çağdaş sınıf ortamlarının ve materyallerin katkısıyla	Ö12	1

Tablo 6'da Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin öğrencilere kazandırılma durumlarına ilişkin katılımcı görüşleri yer almaktadır. Katılımcı görüşleri incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun (f=17) öğrencilerin okuryazarlık becerilerini tam anlamıyla kazanamadığını düşündüğü görülmektedir. Bu düşüncenin sebepleri olarak ise; *yeterli zaman ayrılmıyor* (f=11), *öğretmenler bu konuda yetersiz* (f=7), *öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyi düşük* (f=6) ve *ders kitapları yetersiz* (f=6) görüşleri ön plana çıkmaktadır. Bunun yanında bazı katılımcıların *altyapı yetersizliği*, *programdaki eksiklikler*, *farklı branşlardan beklenen katkı*, *belli başlı okuryazarlık türlerine ağırlık verilmesi* ve *okuryazarlık becerilerinin yeni bir ders ile kazandırılması* düşüncelerini de öne sürdüğü görülmektedir. Katılımcıların küçük bir bölümü (f=3) ise, öğrencilerin programda yer alan okuryazarlık becerilerini kazandığını düşünmektedir. Bu düşüncüyü ise *uygulamanın sık yapılması*, *diğer derslerin de katkı sağlaması* ve *çağdaş sınıf ortamlarının ve materyallerin kullanımı* ifadeleriyle desteklemişlerdir. Katılımcıların Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) kazandırılması hedeflenen okuryazarlık becerilerinin öğrencilere kazandırılma durumlarına ilişkin bazı görüşleri şu şekildedir:

Ö1: “Müfredat kaygısıyla ve öğretmenlerin çoğunluğunun yetersizliği nedeniyle hedefe ulaşamadığını düşünüyorum.”

Ö4: “Bana göre öğrenciler, Programda kazandırılması hedeflenen okuryazarlık becerilerini Türkçe derslerinde maalesef kazanamıyorlar. Çünkü birçok öğretmen Türkçe Öğretim Programında hangi okuryazarlıkların bulunduğunu dahi bilmiyor. Teknoloji kullanamayan birçok meslektaşımız bulunuyor. Bazı öğretmenlerimiz de Türkçe dersini sadece dil bilgisi olarak algılıyor ve programı uygulamak yerine geleneksel yöntemlerle dil bilgisi öğretimine yoğunlaşıyor. Okuryazarlık becerilerinin Türkçe derslerinde öğrencilere tam olarak kazandırılmamasının bir diğer nedeni de öğrencilerin tamamının veya okullardaki imkânların aynı olmamasıdır. Mesela bir okulda laboratuvar varsa e-mektup yazmayı bilgisayar sınıfında uygulayabilirsiniz ancak böyle bir imkânınız yoksa ancak kâğıt üzerinde bir anlatım yapmak zorunda kalırsınız.”

Ö7: “Kazanabiliyorlar ama çok uygulama yaptırmak lazım. Ders sürecinde görebiliyoruz.”

Ö12: “Öğrenci seviyesine uygun olarak kazanılması hedeflenenin çoğuna ulaşıyor. Artık akıllı tahtaların aktif kullanımı, ders kitaplarının iyileştirilmiş olması öğrenciye temelli eğitimi sağlıyor.”

Ö15: “En büyük güçlük öğrencilerin motivasyon eksikliğinden kaynaklanıyor sanırım. Bu tür kazanımların sevdirilerek, bol etkinliklerle verilmesi daha faydalı olacaktır.”

Tablo 7. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) Yer Alan Okuryazarlık Becerilerinin Kazandırılma Sürecine İlişkin Katılımcı Önerileri

Kategori	Kod	Katılımcılar	f
Öneriler	Ders kitapları geliştirilmeli	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö9, Ö14, Ö19, Ö20	8
	Hizmet içi eğitimler yapılmalı	Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö12, Ö16, Ö19	8
	Altyapı geliştirilmeli	Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö18	6
	Program geliştirilmeli	Ö8, Ö9, Ö11, Ö15, Ö19	5
	Öğretmen yetiştirme programları düzenlenmeli	Ö4, Ö5, Ö11, Ö14, Ö18	5
	Bireysel farklılıklar dikkate alınmalı	Ö10	1
	Uygulamaya yönelik etkinlikler geliştirilmeli	Ö17	1
	Portfolyo uygulaması yapılmalı	Ö3	1
	Öğrencilerin motivasyonları yükseltilmeli	Ö13	1

Tablo 7’de Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılma sürecine ilişkin katılımcı önerileri yer almaktadır. Tablo incelendiğinde katılımcıların en sık üzerinde durduğu konuların *ders kitapları* (f=8) ve *hizmet içi eğitimler* (f=8) olduğu görülmektedir. Ayrıca *altyapının geliştirilmesi* (f=6), *programın geliştirilmesi* (f=5) ve *öğretmen yetiştirme programlarının düzenlenmesi* (f=5) de katılımcılar tarafından sıklıkla vurgulanmıştır. Bunun yanında *bireysel farklılıklar dikkate alınmalı*, *uygulamaya yönelik etkinlikler geliştirilmeli*, *portfolyo uygulaması yapılmalı* ve *öğrencilerin motivasyonları yükseltilmeli* gibi öneriler de ileri sürülmüştür. Katılımcıların Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılma sürecine ilişkin bazı önerileri şu şekildedir:

Ö2: “Dijital kaynaklar yüklenebilir EBA üzerinden. Buradan yarışmalar etkinlikler düzenlenebilir. Öğretmenleri geliştirmek amaçlı hizmet içi eğitim olarak verilebilir. Ders kitapları önemli bu yüzden metinler ve etkinlikler kazanımlara yönelik olmalı.”

Ö5: “Program bazında elektronik ortamda bir program hazırlanmalı ve bu programda (Telefonlara indirilen mobil bir uygulama vb.) yapılacak planlamalarla hangi sınıfta, hangi etkinliğin uygulanacağı ve etkinlik örnekleri verilmeli. Türkçe ders kitapları söz konusu okuryazarlık becerileri dikkate alınarak hazırlanabilir. Mesela bir medya okuryazarlığı veya teknoloji okuryazarlığının ele alındığı ünitenin e-kitabı olmalı ve bu e-kitaptan (PDF kastetmiyorum, eğitsel yazılımlardan bahsediyorum.) bir e-metin okunabilmeli. Mesela eğitsel yazılım içindeki yönlendirme ile güncel bir haber metnini medya okuryazarlık becerisini kazandıracak şekilde seçme, metni okuma ve değerlendirme ve haber metninin özelliklerini belirleyecek şekilde tasarlanabilir. Eğitim ortamlarının teknolojik altyapısının güçlendirilmesi ve okullardaki imkan farklılıklarının

giderilmesi gerekir. Öğretmen yetiştirme programlarına söz konusu okuryazarlık becerilerinin eklenmesi ve üniversitede uygulamalı eğitim alınması gerekir.”

Ö10: *“Farklı düzeylerde, bireysel farklılıklar da dikkate alınarak kaynakların oluşturulması gerekir.”*

Ö14: *“Üniversitelerde öğretmenler yetiştirilirken buna yönelik iyi bir eğitim almalı ve ders kitapları daha ilgi çekici olmalı.”*

Ö20: *“Ders kitapları çok yetersiz kazanımlara uygun etkinlik sınırlı, bu konuda ders kitapları yeniden ele alınmalı.”*

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada Türkçe öğretmenlerinin, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen veriler analiz edilmiş ve çıkan sonuçların “öğretmen ve öğrenci”, “program ve ders kitapları” ve “ders süreci uygulamaları ve altyapı” başlıkları etrafında ele alınması uygun görülmüştür.

Araştırmanın sonuçları ele alındığında katılımcı görüşlerinin en sık, öğretmen kavramı etrafında toplandığı görülmektedir. Katılımcı grubuna dâhil olan Türkçe öğretmenlerinin yarısından fazlası okuryazarlık becerilerine dair bir eğitim almamıştır. Nitekim programda yer alan okuryazarlık becerilerinin hepsinde kendini yetkin gören sadece 2 katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların kendini yetkin hissettiği okuryazarlık türlerine bakıldığında ise yalnızca bilgi okuryazarlığında katılımcıların yarısından fazlası kendini yetkin bulmaktadır. İşcan, Sevim ve Varışoğlu'nun (2012) yapmış olduğu araştırmada Türkçe eğitimi alanında lisansüstü eğitim gören öğrencilerin bilgi okuryazarlığıyla ilgili temel konularda yeterli beceriye sahip olmaları söz konusu veriyi destekler niteliktedir. Bu çerçevede öğretmenlerin betimleyici bilgileri ve ifadeleri birlikte ele alındığında örtüştüğü görülmüş ve kendilerini okuryazarlık becerileri noktasında genel olarak yetersiz buldukları tespit edilmiştir. Türkçe öğretmenlerinin kendini yetersiz görmesi ise okuryazarlık becerilerinin öğrencilere kazandırılmamasında en önemli etkenlerden biri olarak görülmektedir. Bu kapsamda Kurbanoglu ve Akkoyunlu'nun (2002) bilgi okuryazarlığı özelinde yaptığı araştırmada, öğretmenlerin bu beceriye sahip olmasının öğrencilere bilgi okuryazarlığı becerisinin kazandırılması sürecini kolaylaştıracağı ifade edilmiştir. Araştırma verilerine öğrenci çerçevesinden bakıldığında ise, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyinin ve motivasyonlarının düşük olduğu, bu durumun da okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasında bir engel olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Öğretmenlerin okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına yönelik önerileri de görüşleriyle oldukça tutarlı bulunmuştur. Herhangi bir eğitim kademesinde okuryazarlık becerilerine dair bir eğitim almayan öğretmenler, hizmetiçi eğitimlerin yapılmasını ve öğretmen yetiştirme programlarının okuryazarlık becerileri etrafında güncellenmesini önermiş ve öğrencilerin motivasyonun yükseltilmesine dikkat çekmişlerdir. Benzer olarak medya okuryazarlığı, eleştirel okuryazarlık ve bilgi okuryazarlığı gibi Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin öğretmen yetiştirme programlarında öğretilmesi gerekliliği birçok araştırmada öne çıkarılmıştır (Altun 2008; Gedik, 2015; İnan, 2015; İnan ve Bayındır, 2009; Kansızoglu, 2016; Topuz, 2007). Bunun yanında öğretmenlerin bu becerileri öğrencilere kazandırabilmesi adına hizmetiçi eğitimlerin yapılarak öğretmen yeterliklerinin artırılması da önemle vurgulanmıştır (Dal, 2012; Kurbanoglu ve Akkoyunlu, 2002; Sur, 2012).

Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) ve ders kitapları, okuryazarlık becerilerine ilişkin görüşlerin toplandığı diğer bir başlıktır. Bu bağlamda katılımcılar, program ve ders kitaplarına yönelik görüşlerini bildirerek önerilerde bulunmuştur. Öğretmenler programda okuryazarlık becerilerine gerektiği kadar yer verilmediğini ifade etmiştir. Bunun yanında programda okuryazarlık becerilerine yönelik, uygulamalar olmadığı vurgulanmıştır. Farklı bir görüş olarak ise yeni bir ders başlığı altında bir programın hazırlanması gerektiği de ileri sürülmüştür. Ders kitapları ele alındığında ise, okuryazarlık becerilerinin kazandırılma sürecinde kullanımına yönelik eleştiriler göze çarpmaktadır. Ders kitapları hazırlanırken okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına dikkat edilmediği, etkinliklere sık yer verilmediği bu açıdan da kitapların yetersiz olduğu görüşü birçok katılımcı tarafından ileri sürülmüştür. Bu çerçevede Direkci, Akbulut ve Şimşek (2019) yapmış oldukları araştırmada Türkçe ders kitaplarının dijital okuryazarlık becerileri açısından yetersiz olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Benzer görüşler Elitok Kesici ve Kızılkaya (2016) tarafından yapılan araştırmada sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından da dile getirilmiş, ders kitaplarında medya okuryazarlığı özelinde eksiklikler olduğu ifade edilmiştir. Nitekim öğrencilerin okuryazarlık becerilerini kazanamadığını düşünen katılımcılar ders kitaplarının ve programın yetersizliğini de sebep olarak sunmuştur. Önerilere bakıldığında da, en sık vurgulanan önerinin ders kitaplarının geliştirilmesi gerekliliği olduğu, programın geliştirilmesi önerisinin de öne çıkan önerilerden olduğu görülmektedir.

Araştırma sürecinde alınan katılımcı görüşleri genel olarak öğretmen, öğrenci, program ve ders kitabı kavramları etrafında toplansa da ders süreci uygulamalarının ve altyapı durumlarının da okuryazarlık becerilerinin kazandırılma sürecinde etkili olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin ifadeleri incelendiğinde sıklıkla okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına fazla zaman ayrılmadığı ve müfredat yetiştirme kaygısının yaşandığı vurgulanmaktadır. Oysa ki farklı okuryazarlık türlerinin kazandırılmasında ders süreci uygulamalarının ve etkinliklerin önemi ortadadır (Can ve Besler, 2015; Dal, 2012; Direkci, Akbulut ve Şimşek, 2019). Bunun yanında programda yer alan okuryazarlık becerilerinin tümüne yönelik bir eğitim yapılmadığı medya okuryazarlığı ve eleştirel okuryazarlık gibi bazı becerilere ağırlık verildiği de ifade edilmiştir. Ayrıca farklı branş öğretmenlerinin de okuryazarlık öğretimine katkı sağlamasının bir gereklilik olduğu ifade edilmiştir. Programda yer alan okuryazarlık türlerinin öğretimine katkı sağlayabilecek öğretmenlik alanları arasında ise bilişim teknolojileri, fen bilimleri, matematik ve sosyal bilgiler gibi öğretmenlik alanlarının ön plana çıktığı görülmektedir. Nitekim bu öğretmenlik alanlarına ait programlara bakıldığında ortak okuryazarlık becerilerinin bulunduğu görülse de özellikle sosyal bilgiler alanında okuryazarlık becerilerinin daha sık işlendiği tespit edilmiştir (MEB, 2019). Ayrıca, teknoloji okuryazarlığı, bilişim okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, medya okuryazarlığı gibi direkt olarak teknolojiyle alakalı okuryazarlıkların kazandırılmasında altyapı olarak yetersizlikler yaşandığı da öne çıkan görüşler arasında yer almaktadır. Bu kapsamda öğretmenlerin önerileri dikkate alındığında altyapının geliştirilmesi gerekliliğinin en sık öneriler arasına yer aldığı görülmüştür.

Türkçe öğretmenlerinin Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) yer alan okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına ilişkin görüşlerinden hareketle; öğretmen yetiştirme programlarının öğretmen adaylarına okuryazarlık becerilerini kazandırabilecek şekilde düzenlenmesi, hizmetiçi eğitimlerle Türkçe öğretmenlerine okuryazarlık becerilerinin kazandırılması veya var olan becerilerinin geliştirilmesi, programın ve ders kitaplarının okuryazarlık becerilerinin kazandırılabilmesi adına yeniden düzenlenmesi, okullardaki altyapının geliştirilmesi ve ders sürecinde okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına yönelik etkinliklerin niceliğinin ve niteliğinin artırılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Altun, A. (2008). Türkiye'de medya okuryazarlığı. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 16, 30-34.
- Aşıcı, M. (2009). Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 9-26.
- Can, B. ve Besler, H. (2015). Dijital ve medya etkinliklerinin ortaokul öğrencilerinin ve ebeveynlerinin medya ve bilim okuryazarlıklarına etkisinin belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(43), 31-49.
- Brown, A. P. (2008). A review of the literature on case study research. *Canadian Journal for New Scholars in Education*, 1 (1), 1-13.
- Dal, S. (2012). *İlköğretim 5. Sınıf Türkçe dersinde eleştirel okuryazarlık uygulamaları: Bir Eylem araştırması* (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Destebaşı, F. (2016). Yeni okuryazarlıklar: tanımı, kapsamı ve teorik ilkeleri, *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(3), 895-910.
- Direkci B., Akbulut S. ve Şimşek B., (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı (2018) ve ortaokul türkçe ders kitaplarının dijital okuryazarlık becerileri bağlamında incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7, 797-813.
- Elitok Kesici, A. ve Kızılkaya, A. (2016). Medya okuryazarlığı dersine ilişkin öğretmen görüşleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 6(2), 174-189.
- Gedik, M. (2015). Türkçe öğretmeni adaylarının medya okuryazarlığına ilişkin görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (54), 779-809.
- Gee, J.P. (2000). The new literacy studies. D. Barton, M. Hamilton ve R. Ivanic (Yay. Haz.). *Situated literacies: Reading and writing in context içinde* (180 – 196). London: Routledge.
- Gee, J. P. (2001). A Sociocultural perspective on early literacy development. S. B. Neuman ve D. K. Dickinson (Yay. Haz.). *Handbook of early literacy research içinde* (30-42). New York: Guilford Press.
- Gerring, J. (2007). *Case study research: Principles and practices*. New York: Cambridge University Press.
- Gül, G. (2007). Okuryazarlık sürecinde aile katılımının rolü. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 8(01), 17-32.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi.
- İnan, T. (2015). Eğitim fakültesi öğrencilerinin medya okuryazarlığına ilişkin görüşleri. *EKEV Akademi Dergisi*. 19(62). 289-306.
- İnan, T. ve Bayındır, N. (2009). *Medya okur-yazarlığı dersinin gerekliliğine yönelik sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri*. I. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 1-3 Mayıs 2009, Çanakkale.
- İşcan, A., Sevim, O. ve Varışoğlu, B. (2012). Türkçe eğitimi alanında öğrenim gören lisansüstü öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı düzeyleri. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 205-215.
- Kansızoğlu, H. B. (2016). Türkçe öğretmeni adaylarının medya okuryazarlığı dersine yönelik görüşleri. *İlköğretim Online*, 15(2), 469-486,
- Kırkkılıç, A., Akyol, H. (Ed.) (2013). *İlköğretimde Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem A.
- Kurbanoğlu, S. ve Akkoyunlu, B. (2001). Öğrencilere bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(21).
- Kurbanoğlu, S. ve Akkoyunlu, B. (2002). Öğretmenlere bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması üzerine bir çalışma. *Türk Kütüphaneciliği*, 16(2), 123-138.
- MEB. (2019). *Öğretim programları*. <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx> adresinden 01.06.2020 tarihinde erişilmiştir.
- MEB (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: MEB.
- Önal, İ. (2010). Tarihsel değişim sürecinde yaşam boyu öğrenme ve okuryazarlık: Türkiye deneyimi. *Bilgi Dünyası*, 11(1), 101-121.

- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri, Çev. Ed.: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Merriam, S. (2015). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. ABD: SAGE Publications.
- Morrow, L. M. (2004). *Literacy development in the early years: Helping children read and write* (5.bs.). Boston: Pearson.
- OECD (1995). *Literacy, economy and society: Results of the first international adult literacy survey*. Paris: OECD.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Street, B. V. (1993). The new literacy studies. *Journal in Reading*, 16(2), 81-97.
- Sur, E. (2012). *İlköğretim ikinci kademe öğretmen ve öğrencilerinin medya okuryazarlığına ilişkin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Topuz, H. (2007). *Medya eğitimi: Medya çözümlemesi*. N. Türkoğlu ve M. Cinman-Şimşek (Ed.). Medya Okuryazarlığı. İstanbul: Kalemus Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, B. (1989). Okuryazarlık ve okuma alışkanlığı üzerine. *Türk Kütüphaneciliği*, 3(1), 48-53.

EXTENDED ABSTRACT

Examining the Opinions of Turkish Teachers on the Acquisition of Literacy Skills in the Turkish Course Curriculum (2019)

Introduction

Literacy is used as an educational term that expresses many mental skills and communication skills by using language (Aşıcı, 2009). In this respect, literacy skills have an important place in Turkish education as well as in many areas of Education. According to Turkish Course Curriculum (2019), it is seen that on the curriculum information literacy, science literacy, ICT literacy, multi-literacy, digital literacy, critical literacy, mathematics literacy, media literacy, and technology literacy skills.

In addition to the curriculum, textbooks also have an important place in the acquisition of these skills. However, perhaps the most important element for students is teachers in the teaching environment. Turkish teachers are expected to be particularly proficient in the literacy skills in the curriculum and to acquire these skills to students through elements such as the curriculum-textbook.

In this context the aim of the research conducted is to examine the opinions of Turkish teachers on the acquisition of literacy skills in Turkish Course curriculum (2019).

Method

The study group of the research consists of 20 Turkish teachers. Turkish teachers, who participated in the research, work in secondary schools within the borders of Antalya province and under the Ministry of National Education. In the research, semi-structured interview form was used to get the opinions of teachers. In order to begin the analysis of the data, first the records of the interviews with the participants were transferred to the written text and then the content analysis technique was used to analyze the obtained data.

Results and Discussion

According to the findings from the research, more than half of the Turkish teachers included in the participant group do not have an education about literacy skills. As a matter of fact, there are only 2 participants who consider themselves proficient in all of the literacy skills included in the program. When we look at the types of literacy that the participants feel competent, more than half of the participants find themselves competent only in information literacy. The fact that Turkish teachers see themselves insufficient is seen as one of the most important factors in failing to provide literacy skills to students. In addition, teachers stated that literacy skills were not included in the program and textbooks as much as necessary. When the teachers's statements were examined, it was observed that there was not much time devoted to the attainment of literacy skills and that there was curriculum anxiety. In addition, it was stated that there was no training for all the literacy skills included in the program, and some skills such as media literacy and critical literacy were included more frequently. It is also among the prominent opinions that there are insufficiencies as an infrastructure in acquiring directly technology-related literacy such as technology literacy, information literacy, digital literacy, and media literacy. Based on the views of the teachers, suggestions have been made for the acquisition of literacy skills in the Turkish language curriculum (2019).

Based on the opinions of Turkish teachers on the acquisition of literacy skills in Turkish Course Curriculum (2019) is offered following recommendations:

- reorganizing teacher training programs in a way that can give literacy skills to teacher candidates
- acquiring literacy skills or developing existing skills to Turkish teachers through in-service trainings
- rearranging the curriculum and textbooks in order to acquire literacy skills
- improving substructure in schools
- increasing the quantity and quality of the activities for teaching literacy skills during lessons.